

A VI. RÓKAFARMI AMATŐRCSILLAGÁSZ ÉSZLELŐTÁBOR

Szinte hagyomány már, hogy a nyaranta megrendezésre kerülő rókafarmi táborról irt beszámolót úgy kezdem, hogy "az eddigi hasonló jellegű táborozásokat is felülmúlta ezévi rendezvényünk", de hát ez az igazság.

Idén nyáron a TIT Uránia Csillagvizsgálója a TIT kaposvári szervezetével karöltve párhuzamosan bonyolította le szokásos évi észlelőtáborát. Június 23-30-ig egy héten át két csoportban táboroztak amatőrcsillagászok, egymástól mintegy 400 km távolságban. Ez a differenciálás egy érdekes meglátás eredményeként született, miszerint a keleti országrészben élő amatőrök Kaposváron, a dunántúliak pedig a "messzi északon" táboroztak, ezzel egyrészt tájismereteiket bővítve, másrészt kihasználva a nagy távolság adta szimultán meteormegfigyelési lehetőségeket. Az ötlet igen jól bevált, a táborozók jól érezték magukat, és mint az előzetes feldolgozási munkák sejtetik, máris több szimultán észlelési eredmény került napvilágra.

Lássuk hát, mi is történt egy hét alatt Rókafarmon. Mint az már több fórumon is elhangzott, a TIT a rókafarmi bázist egy amatőrcsillagászati módszertani központ létrehozása miatt tartja fenn, és a táborozások is ennek szellemében zajlanak. Sok nem várt problémával kell szembenézni, de a hosszas beszélgetéseink fényt derítettek arra, hogy az elképzelés nem halt meg, és ha lassabban is, mint azt eredetileg eltervezték, a módszertani központ meg fog születni.

Június 23-30 között összesen 12 amatőrcsillagász tartózkodott a Hollóstető és Bükkszentkereszt között található bázison. Az észlelők: dr. Kelemen János /Bp, Uránia/, Kovács Apolló András /Gyöngyös/, Hajós Gábor /Szombathely/, Kiszely Márta /Székesfehérvár/, Németh Buhin Ákos /Bp/, Máдай Attila /Miskolc/, Szőke Balázs /Pécs/, Szabó Edit /Debrecen/, Szalla Attila /Eger/, Tarnay Kálmán /Bp/, Zalezsák Tamás /Pécs/, és Zenkl Gábor /Gyöngyös/. Odaérkezésünkkor az időjárás meglehetősen elrémitő jelenségekkel fogadott minket, szakadt az eső, köd és hideg volt /mindemellett a buszba, amivel többen

érkeztek, menetközben belevágott a villám.../, de elég volt csak meglátni egymást, pár szót szólni, és máris ragyogó lett a hangulat. Este rögtön egy "nyitóvacsorát" rendeztünk, és megbeszéltük, miként fogjuk eltölteni azokat az éjszakákat, amelyekről azt reméltük, hogy derültek lesznek. És hogy ez a reménykedésünk mennyire helyénvalónak bizonyult, másnap reggel verőfényes időre ébredtünk, és attól kezdve az időjárásra semmi panaszunk nem lehetett. Az ott eltöltött hat éjszakából az első és a legutolsó teljesen fedett, a közbeeső négy azonban észlelésre kiválóan alkalmas volt.

A rendelkezésünkre álló műszerek: 63/840 Zeiss telementor megfelelő okulársorozattal, valamint 8 db kiváló 7x50-es szovjet binokulár. Éjszakai műszakunkat általában nézelődéssel kezdtük, szoktatva szemünket a halványabb dolgok meglátásához. Kigyönyörködtük magunkat a még látható bolygókban, és a későn nyugvó Holdban, majd a társaság két csoportra oszlott. Változócsillag észlelőkre és meteormegfigyelőkre. A változó-észlelők rendelkezésére állt a kiváló AAVSO variable Star Atlas, melynek segítségével igen sok maximumban lévő mira változót figyeltek meg.

A meteorészlelők egy távolabbi helyen végezték a megfigyeléseket, mégpedig oly módon, hogy a látott és megszámozott meteorok adatait magnóra mondták, a láthatóság helyét pedig térképre rajzolták. Meglehetősen gyenge volt a meteoraktivitás. Éjszakánként általában 28-35 meteort regisztráltak, átlag 1.0-5.0^m között, de ezek is a 0-02 óra közötti időintervallumba estek; az adatok már az MMTÉH birtokában vannak. Egyik este, amikor a meteorozó csoport - meteorok hiányában - megunt a tevékenységét, belekóstolt a binokulárcsillagászatba. Mivel minden észlelőnek azonos méretű binokulárja volt, egy igen érdekes megfigyelési módozatot próbáltunk ki - sikerrel. Egy gyakorlottabb észlelő vezetésével közös "mély-ég sétát" rendeztünk az égbolton, olyan objektumokat meglátva, hogy szemünk szánk tátva maradt egy 7x50-es binokulár teljesítőképességétől. Ennek a sétának meglehetősen "iskola-jellege" volt, azonban nagyon ajánlom azoknak, akik az égbolt bizonyos részeit be-

hatóbban akarják tanulmányozni, csoportosan észlelnek, és ismereteik némileg hiányosak. Előnye, hogy nem annyira időigényes, ugyanis térkép nélkül, a gyakorlott észlelő útmutatása alapján, a csillagok között közösen formált alakzatok segítségével eligazodva figyelhető meg komoly részletességgel különböző objektumok. Egy binokulárral az ember jobban "nyitva érzi" a szemét a csillagok között.

Mivel - sajnálatunkra - nappal nem volt sötét, észlelni nem lehetett /azt hiszem a társaság jó része kitolta volna a napkelte idejét/, a délután egy órai felkelés után ebédet főztünk /.../, és meglepő módon az asztronómia szóhoz a "g" betűt hozzátéve nem kis csodálkozásunkra óriási főzéseket rendeztünk, melyet hatalmas lakomák követtek. Aztán egy kis pihenés, hatalmas viták, óriási viccek, nevetés, jókedv, szakmai beszélgetések, foci és máris ismét este lett.

Egyik délben páran egy rövidre szánt, de igen hosszúra sikerült kirándulásra kerekedtünk fel. Hosszúra sikerült, ugyanis térképünket elvesztettük, és alaposan eltévedtünk. De mintegy 15 km-es vidám barangolás után célt értünk, visszataláltunk a táborba, és egy valóban nem mindennapi séta után kezdtünk neki este a megfigyeléseknek.

Egyszer csak azt vettük észre, hogy az egy hét volt-nincs, mennünk kell haza, bárhogy tiltakozunk is. Így hát a környéken ismét csend lett, sehol egy futballmeccs, sehol a vidám zajok, sehol az amatőrök. Éjszaka - bár a meteorok éppúgy feltűntek - nem üdvözölte őket senki üdvivalgással, csend volt. Hazajöttünk, és a hétvégi házak tulajdonosai megkönnyebbültek.

Ha most összegezni próbálnám e tábor nagyszerűségét, akkor minden bizonnyal újra kezdeném e beszámolót, és újabb és újabb élményeket írhatnék ide. Végezetül csak annyit, akik itt voltak elvitték a hírt, hogy egy ilyen tábor igen komoly összetartó ereje a csoportos amatőr csillagászatnak, és jövőre - mert hogy visszajönnek megigérték - nem egyedül érkeznek, az biztos!

Találkozunk 1983 nyarán, Rókafarmon!